

EDITORIAL

Es fa visible lo que era evident: el sucursalisme de la AVL

Dies arrere s'han produït dos fets que han generat notícies sobre temes lingüístics de cert calat. Una d'elles, si no fora per qui l'ha protagonitzada, nos queda un tant llunt, geogràficament parlant; l'atra nos afecta directament puix es el nostre idioma novament el centre d'una polemica que no acaba.

Com diém, la premsa es feya reso de que **Carles Mulet**, senador per "**Cumprumis**", portaveu del grup mixt, demanava una subvenció al "**Organo de Seguimiento y Coordinación del Extremeño y su Cultura**". Esta petició mereix tot el nostre reconeixement i respecte, puix, posar en valor les diferents manifestacions culturals i lingüístiques i velar per a que no es perguen, suponen un enriquiment del patrimoni. No obstant, nos resulta, com a poc, estrany que qui s'haja prestat a fer-ho siga un individu que nega la singularitat de la **llengua i cultura valencianes**. En la seua actuació no ha tingut en consideració ni tan sols si l'extremeny te reconeixement oficial o no –que no el te–, ni s'ha qüestionat si aço es o no motiu per a ser beneficiari de **subvencions públiques** de l'administració. (Per cert, ya feu alguna cosa pareguda pel reconeixement del leonés en 2016.) Per contra, ell, i la seua comparsa política, utilisen constantment l'excusa de la falta d'oficialitat per a denegar qualsevol ajuda a la llengua valenciana i a les manifestacions que d'ella se'n deriven, negant-se a reconèixer la seua existència, encara que, com es de supondre, deuria de ser la llengua que escoltara de llavis materns –a no ser que li parlaren sos pares en castella mentres anava conformant la seua personalitat.

Què lloable que personages com este es preocupen per posar en el mapa, en la ciència filològica i en el marc cultural, lo que hui per hui està prou llunt de ser una llengua en ortografia, gramàtica i estudis filològics que l'avalen. Mentrestant, el nostre idioma, que posseix tot això i molt mes des de fa sigles, esta sent **degradat** a un mer dialecte simplement perque els serfs del pancatalanisme, en una acció cinica i detestable, en la complicitat de certes elits intel·lectuals, desprecien tant al poble valencià que estan disposats a destruir la seua manifestació mes singular, la seua llengua, per a substituir-la per una alie-

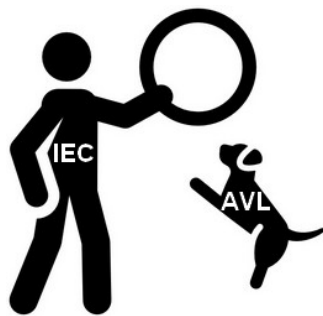
na.

I arribats aci, la segon notícia, presa del diari *Las Provincias* del passat 14 de juny, el titular de la qual dia: "La AVL modifica su normativa lingüística para ajustarla a la del Institut d'Estudis Catalans". Res nou baix del sol. Ya hem parlat mes d'una vegada del **sucursalisme** que impregna les actuacions d'este organisme politic-lingüístic, la finalitat primera i ultima que persegueix es la convergència de les llengües valenciana i catalana. Com es pot comprovar per les seues actuacions, no ho fa en ranc d'igualtat i de suma, despuix de del·liberacions i de negociacions. No, ho fa seguint el dictat del **IEC**, unic organisme real i competent per a normativisar el català; estos de la **AVL** nomes han de seguir i copiar les pautes d'aquell i, això si, preocupar-se per eliminar cada diferència i especificitat valenciana, encara que aço empobrixca l'idioma, encara que aço cree rebuig entre els valenciàparlants de tota la vida, encara que siga una obra feta contra natura.

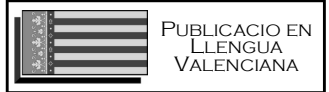
El IEC ya fa uns anys que havia determinat eliminar els accents diacrítics i molts usos de la dièresis perque s'havien convertit en un problema gravíssim per als usuaris de la llengua; per cert, qüestions estes que ya havia resolt la llengua valenciana en la **Normativa Ortografica d'El Puig** en 1983, i que, com una invo-

lucio, reintrodueix en la versió accentual de l'any 2002. L'organisme català que vela per modernisar un dialecte ancorat en una ortografia de proveta i un lèxic que oscila entre lo migeval, els galicismes i inventats neologismes, està mes pendent d'assimilar els canvis que la llengua oral va introduint en el català i de practicar una ortografia cada vegada mes senzill, que no els sucursalistes d'ací, que ara, despuix de dos anys, han pegat el pas, i en tres –cinc anys son els que havia previst el IEC– coincidiran en el moment de l'aplicació obligatòria i convergiran en uns canvis dictaminats i programats pels catalans.

Intrigats estem per vore la reacció a tot aço que tindran aci l'immobiliste **Institut Interuniversitari**, cenacul a on es guarden les essències de la catalanitat lingüística, i el comissariat que integra la **Junta Qualificadora** que expedix els títols de "valencià-no".

PROPOSTA DE NOU LOGO PER A LA AVL

LA CITA

La vulgaritat transforma l'amor de la vida en pusilanimitat, la prudència en covardia, l'orgull en vanitat, el respecte en servilisme.

José Ingenieros

SUMARI

- 1
- EDITORIAL: **ES FA VISIBLE LO QUE ERA EVIDENT: EL SUCURSALISME DE LA AVL**
- 2
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- **CONGRÉS VALENCIANISME 2018. COMPLINT ETAPES**
- PATRIMONI VALENCIÀ: **DENIA**
- 3
- JOCS TRADICIONALS (XXXVIII): **GALLINETES A PICAR**
- CRONICA: **VISITA A ONTINYENT I ALBAIDA**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **H4QRS (HACKERS)**
- 4
- PASSATEMPES
- RONDALLA: **CONCENTRACIÓ**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Estos avisos, en els que li demanem que faça fotocopies d'este eixemplar per a repartir entre amics i coneguts, tenen alguna cosa en comú en l'estiu. No, no son traïcioners, com el foc en el mont; tampoc son perillosos, com el sol de migdia. Pero son pesats, pesats, com mosquit trompeter.

ACTIVITATS CULTURALS JULIOL-AGOST DE 2018

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellaner 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 // www.racv.es

En el moment de tancar l'edició d'este exemplar no teníem informació sobre cap activitat concreta. No obstant, el mes de juliol encara se n'organitzen algunes.

En particular, els recordem que la RACV programa tots els estius l'Aula d'Humanitats i Ciències Valencianes.

Per a mantindre's informats, poden accedir a les direccions webs de les respectives associacions.

¡Passen un bon estiu!

Congrés Valencianisme 2018. Complint etapes.

L'organització del Congrés va complint etapes, i la més propera és la presentació de les comunicacions. El plaç finalisa el **31 d'agost** i l'organització confia en que siga un èxit de participació.

La comissió nomenada a l'efecte, encarregada de fer la recepció, tindrà un treball considerable durant lo que quede de l'estiu perquè, a més, també serà l'encarregada d'organitzar l'exposició i presentació dels treballs aportats.

La participació pot fer-se de manera individual be col·lectivament com a associació, i està oberta a tots aquells que desigen fer alguna aportació sobre el futur, com afrontar-lo des del valencianisme i com poder integrar estos missatges.

Per a poder assistir a la presentació d'eixes propostes i participar d'alguns debats que se suscitaran a lo llarg de la jornada programada, l'organització ha disposat que l'inscripció com a congressista pugua fer-se des de la pàgina del Congrés: www.congresvalencianisme.com

Esperem que esta cita, prevista per al proper novembre, siga un punt d'encontre del valencianisme i un èxit per a afrontar el futur.

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Facebook: [Rogle Constanti Llombart](https://www.facebook.com/RogleConstantiLlombart)

Twitter: [@rogleconstanti](https://twitter.com/rogleconstanti)

Tots els exemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com
www.pjvalencianista.org

I se poden llegir també en:

<http://issuu.com/rogleconstantillombart>

PATRIMONI VALENCIÀ

Denia

M^aA.M.C.

Saludem en este article l'aparició d'una nova associació valencianista, "**Associació Cultural Roc Chabàs La Marina**", en seu en **Denia**, que rep el seu nom d'un dels fills més il·lustres d'esta localitat, l'historiador i cronista **Roc Chabàs Llorens** (al qual dedicarem un article en el número 70-71, de Juliol-Agost de 2012 de **Rogle**). En els millors desigs per a l'associació, aprofitem per a parlar-los de la localitat.

Denia, als peus del massiu montanyós del **Montgo** i banyada per la mar **Mediterrània** (Costa Blanca), és la capital de la comarca de **La Marina Alta**, estant situada a 86 quilòmetres de **Alacant** i a 103 de la **ciutat de Valencia**.

En un cens d'uns 42.000 habitants, el terme municipal té una superfície de 66,2 km², dels quals, 2.000 hectàrees corresponen al **Parc Natural d'El Montgo**. El seu litoral conta en 20 quilòmetres de costa i en unes platges magnífiques, entre les quals estan les conegudes de Les Marines, Boveles, Les Rotes, etc. Des de la zona de Les Rotes se pot contemplar l'imponent **Cap de Sant Antoni** i la seua reserva marítima.

S'han trobat en la zona restes arqueològiques ibèriques, fenícies i gregues, rebent d'estos últims la primera denominació, **Hemerokopeion**. No obstant, l'establiment com a ciutat correspon a la dominació romana (sigle III a. C.), en el nom de **Dianium**, el qual pareix ser que ve del culte a la dea **Diana**. L'antic nucli poblacional estaria localitzat al nord de la ciutat actual i front a l'antic port. Segons conten **Estrabo** i **Cicero**, durant les guerres sertorianes, en el sigle I a. C., el general **Quint Sertori** tingué en Denia una base portuària militar d'importància; la pau dugué en ella un gran període d'esplendor durant el **Alt Imperi Roma** (sigles I i II), dedicant-se sobre tot a la producció de vi i oli.

Fon seu episcopal dependent de **Toledo** en l'època visigòtica (636-693), però major esplendor va adquirir baix domini musulmà. En 1010 l'emir **Muyahid al-Muwaffaq** creà la **Taifa de Denia (Daniya)**. En 1011 serà la primera taifa en acunyar moneda pròpia, en la ceca de **Elda**. En 1015 expandirà el seu territori al conquerir les **Balears**. A la mort de Muyahid, el seu fill, **Ali Iqbal al-Dawla**, de mare cristiana, destacà per la seua tolerància cap als mossaraps. Consequirà un període de pau i prosperitat, econòmica i cultural. El poeta aràp denier més

destacat fon **Ibn al-Labbana**. La taifa perdé la seua independència al ser incorporada a la de **Saragossa** en 1076, formant-se a part la **Taifa de Mallorca**.

En 1244 la localitat fon conquistada per **Jaume I**, sent repoblada a **Fur de Valencia**. A lo llarg del sigle XIII hi haurà varies revoltes mudeixars.

Ferran el Catòlic li donarà la categoria de marquesat en 1487. En 1609 el **V Marqués de Denia** i **Duc de Lerma**, favorit del rei **Felip III**, impulsa l'expulsió dels moriscos, eixint pel seu port fins a 40.000 d'ells. La ciutat quedà despoblada. En 1612 el duc

consequí del rei el nomenament de **ciutat** (la sexta ciutat del **Regne de Valencia** en tindre eixe títol), juntament en importants privilegis.

Durant la **Guerra de Successió** fon en el port de Denia a on desembarcà, el 17 d'agost de 1705, el general **Joan Batiste Basset** per a dirigir-se a la ciutat de Valencia i proclamar rei al **Archiduc Carles**. Acabada la guerra, sofri, com el restant del Regne de Valencia, les negatives conseqüències de la repressió de **Felip V**. En 1735 a penes hi havia en Denia 257 famílies. El port, de nou, serà protagonista del ressorgiment, a l'aprofitar la ciutat la lliberació del comerç en **Amèrica** en 1775.

Ya en el sigle XIX el cultiu de la vinya, el procés de l'elaboració de la **pansa** i la seua comercialització farien que Denia tinguera una època de floriment i prosperitat, moment que coincidirà en un gran desenvolupament urbanístic i en la consolidació d'un ambient cultural i una important classe burgesa.

A l'inici del sigle XX la

crisi de la pansa donà pas a la fabricació del **joguè**; posteriorment serà el turisme, principalment de sol i platja, la gran font de riquesa i el motor de l'actual economia denier.

Del patrimoni de Denia mencionarem el **castell**, d'època islàmica en intervencions posteriors, que alberga el **Museu Arqueològic**; el **ajuntament**, d'estil neoclàssic; les **iglésies** de l'Assunció, de Sant Antoni i de Sant Miquel; la **Torre del Gerro**; tres **ermites de reconquesta**, del sigle XV, Santa Paula, Santa Llúcia i Sant Joan (Monument Històric-Artístic), a més de l'ermita del Pare Pere, en les faltes del Montgo. El **Museu Etnològic** i el **Museu del Joguè** completen una oferta en la que no s'ha d'oblidar el passejar pels carrers típics, que conserven el sabor d'uns altres temps.

EMBARCAMENT DE MORISCS EN EL GRAU DE DENIA, DE VICENT MOSTRE (1613)

CASTELL DE DENIA

Gallinetes a picar

Participen els jugadors, que fan de gallinetes, i el qui fa d'amo o d'ama del corral.

Se necessita com a material una cistella en pedres chicotetes, totes elles de paregut tamany, que es poden substituir be per cigrons, be per boletes de paper.

L'amo o l'ama del galliner se situa al mig d'un rogle que previament s'ha dibuixat en terra, i les gallines van pegant voltes i cantant:

“Cococo, cococo,
la gallina en la paret
sols se menja el pa duret.
Pel sol picoteja
i ni una molla deixa.
Cococo, cococo.”

Quan li pareix, l'amo pega un crit: “¡A picar gallines!”, mentre els tira per damunt, per l'espai marcat pel rogle, les pedretes. “¡Corre, corre, pica i arreplega!”, els anima.

Guanya qui mes “molletes” (pedretes, cigrons...) arreplega.

CHIQUET MENJANT RAÏM,
DE JOAQUIM SOROLLA

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.M.M.

Zacarés i Romaguera, Agustí

H4QRS (Hackers)

L'Oronella-Foment de les Lletres Valencianes. Valencia, 2018
(108 pàgines)

Junt en el segle XXI arribaren nous aires a la lliteratura escrita en valencià. Els escriptors se propongueren donar testimoni de que se pot abordar qualsevol camp lliterari escrivint en llengua valenciana, i de que hi ha lectors per ad esta classe d'obres. Els ultims anys estem assistint a una nova fornada de joves autors que estan profundisant en esta senda. No en son poques les ressenyes que duem fetes en este apartat del **Rogle** i que se poden enquadrar en este grup.

Membre d'esta generacio (a la que, segur, algu li posara nom algun dia), **Agustí Zacarés**, conegut pel seu activisme valencianista, deixa de costat la seua especialitat d'historiador per a centrar-se en acontenyiments recents, teixint una trama en la que se dibuixen les relacions entre la politica, la premsa i la movilizacio social.

Nos trobem davant d'un relat d'intriga i alhora de denuncia de les manipulacions del poder. La periodista, protagonista i fil conductor del relat, Sonia Gil, intenta desenredrar la madeixa d'una historia en la que s'escabuça. Mampren una investigacio, al marge del periodic per al que treballa, a pesar de l'advertiment d'un atre periodiste amic, el qual la posa sobre avis de que tots els que s'han arrimat per tal d'aclarir alguna cosa sobre eixe cas, han eixit malparats.

Efectivament, ella entra en contacte en Pau Vila, un dels activistes dels fets ocorreguts a rant de les protestes estudiantils de febrer de 2012 i, mes concretament, d'aquelles que se centraren entorn a l'Institut Lluís Vives del Cap i Casal. Ell, en les diferents visites que Sonia li fa a la preso, a on està tancat, li anira desgranant els interiors d'aquells fets.

En atiar lo ocorregut, Sonia es vora voltada per una trama que de llunt supera eixes manifestacions estudiantils: hi haura politics, policia, agents que fan d'espies o delators...; i en la que inclus arribarà a constatar connexions internacionals per tal de mantindre el “establishment”.

El desenllaç de l'història, premiada en el **Concurs de Narrativa “El Pilo”** de **Burjassot** en la XVI convocatòria (2017), queda per al lector.

CRONICA

Visita a Ontinyent
i Albaida

El passat dia 23 de juny un grup numerós de persones acodirem a la crida de distintes associacions –entre elles el **Rogle Constanti Llombart**– i participarem en la visita emmarcada en la commemoracio del centenari de la creacio de la **Catedra de Llengua Valenciana** en la **Universitat de Valencia**, que regentà el pare **Lluís Fullana**, i en l'activitat “**Tots els dies 9**” que organisa **Convencio Valencianista** i que dedicarem a **Lluís Galiana**, l'autor de *Rondalla de rondalles*.

La visita a **Ontinyent** començà en el **Col·lege de la Concepcio**, lloc en el que s'inicià com a docent Fullana. Este centre franciscà alberga un notable **museu de ciències naturals**, en una destacada mostra etnològica de les poblacions indígenes de la zona del **Peru**, aixina com de la fauna d'este i d'uns atres llocs en els que l'orde te o ha tengut presència. Igual de notable es el **jardi botànic**, i per supost la rica **biblioteca**, en la qual es conserven incunables, primeres edicions, etc. que junt en el mobiliari i uns atres objectes constitueix una joia.

La visita, magníficament guiada, al **Palau de la Vila**, construït sobre l'antic alcasser, i que alberga el **Museu dels Jagants i Cabuts** i el del **Textil**, i a la **Iglesia de Sta. Maria** completaren la nostra estancia en la capital de la **Vall d'Albaida**.

Per la vesprada nos dirigirem a la localitat de **Albaida** en la que, de manera casi excepcional, visitarem el **Museu Segrelles** i el **Palau dels Milà i Aragó**. En el primer fruïrem de l'obra del gran pintor **José Segrelles** que se mostra en la que fon la seua vivenda, una casa original dissenyada per ell mateix. La visita al palau fon molt interessant puix, de tot lo recuperat i rehabilitat, destaca en el nivell baix l'arquitectura del gotic de reconquesta, sobre la que s'eleven dos pisos. Les pintures que decoren les estancies del pis principal constitueixen l'atre atractiu mes important; mostren una gran varietat de motius: florals, d'animals, profans, mitològics..., i de distintes arts, estant especialment representada la musica.

Encara poguerem visitar l'iglesia, dedicada a l'**Assuncio**, i decorada en la seua casi totalitat per pintures de Segrelles.

Complit el programa, que se desenrollà en un ambient de cordialitat, iniciarem el retorn i donarem per finalisada una jornada que fon intensa i alhora enriquidora.

FOTO DE GRUP EN EL PALAU DE LA VILA
D'ONTINYENT

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.	1. En la mitologia escandinava, geni o esperit magic que habita per l'aire.	1.						
	2. Deïtat dels camps i boscs. Ser mitologic, d'inclinacions lascives, que tenia figura humana i pates de cabra i banyes.	2.	—	—	<u>U</u>	—	—	<u>E</u>
	3. Persona ignorant i ordinaria del mon rural. Poc educat i sense refinament. Rustic.	3.	—	—	—	—	<u>O</u>	—
	4. Mamifer omnivor, de la familia dels mustelits, d'uns 80 cm de llargaria, de cos ample i cap de forma triangular, les pates son curtes i el pel es llarc i espes, de color grisenc, en amples franges blanques en el cap.	4.	—	—	<u>X</u>	—	—	—
	5. Pare del yayo o yaya d'una persona.	5.	—	—	—	—	<u>Y</u>	— — —
	6. Substancia viscosa de color negre i de forta olor que s'obte de la destilacio de fustes resinoses, del carbo, el petroleu, etc. S'utilisa com a asfalt en els carrers.	6.	—	—	—	—	—	<u>I</u> — —
	7. Estat d'algunes coses que no tenen la suavitat necessaria. Rigor, durea, crueltat.	7.	—	—	<u>R</u>	—	—	—
	8. Pedra preciosa de color blau.	8.	—	—	<u>E</u>	—	—	—
	9. Opinió o valoracio que se te sobre un tema o assumt.	9.	—	<u>A</u>	—	—	—	—
La solucio a peu de pagina.	PARAULES VERTICALS							
	1. Omplir una cosa en exces apretant el contingut i forçant la seua capacitat per a que en capia mes. Refl. Omplir-se de menjar en exces.							
	2. Fer obscur, privar de llum i claritat.							

RONDALLA

M^aA.M.C.

Concentracio

Un jove campeo de tir en arc, prou **vanitos**, en acabant de guanyar una serie de concursos i buscant augmentar la seua creixent fama, **reptà** a un mestre zen molt reconegut per la seua **destrea** com arquer. El primer en tirar fon el jove, que demostrà una notable tecnica encertant una diana en un tronc situat ben llunt. Orgullos, li digue al vell arquer: —iAhi està! iA vore si pots igualar aço!

Immutable, el mestre no mostrà cap intencio de tensar el seu arc; en conte d'aixo, convidà al jove a que el seguira cap a la montanya. Este, curios, acceptà, i els dos mamprengueren a caminar fins que arribaren a un profund abisme **travessat** només que per un tronc fragil i **tremolos**. El vell, sense pensar-s'ho, tranquilament se'n pujà

al mig del perillos pont, senyalà un arbre ben distant i disparà un tir net i **certer**.

—Ara te toca a tu— li digue al jove mentres baixava del tronc.

Contemplant en molta por l'abisme aparentment sense fondo, el jove no se mogue ni conseguí pujar-se'n al pont i molt menys disparar cap flecha. El mestre, llavors, li digue:

—Has demostrat abans molta **habilitat** en l'arc, pero ara molt poca en la força mental, i es la ment la que fa que no erres el tir.

Adaptacio i traduccio a la llengua valenciana d'una rondalla treteta de www.oshogulaab.com

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)	vocar-se: No encertar.	transversal, desviada de la normal.
Certer/ encertat: Que endevina o encerta, que aplega a on tenia intencio d'aplegar, que va per a on ha d'anar.	Immutable/ impertorbable: Que no canvia, que no muta; insensible.	Tremolos de tremolar/ oscilar/ vibrar: Que es meneja en un moviment oscilatori.
Destrea / habilitat/ manya/ desimboltura: Art en fer una cosa	Reptà de reptar/ desafiar: Provocar ad algu a combatre, a batallar, a lluitar o a competir.	Vanitos/ pedant/ presuntuos/ presumit: Que creu que posseix una qualitat o merit i fa alardo d'ell.
Erres de errar/ fallar/ marrar/ equi-	Travessat: Posat de través, en direccio	

Solucio: Verticals: 1. ATIBACAR 2. ENFOSQUIR

1. ELF 2. FAUNE 3. TOFOL 4. TEIXO 5. BESSAYO 6. ALQUITRA 7. CRUEA 8. SAFIR 9. PAREB

I RECORDA...La nostra primera paraula es **atibacar**. Està **atibacat** allo que està ple forçadament, a pressio; tambe, aquell que està ple de menjar, fart. Eix. *La sala estava atibacada de persones i no podies menejar-te. // Has atibacat tant la maleta que casi no se pot tancar.*

La nostra segona paraula es **enfosquir**. Està **fosc** o **enfosquit** allo que no te llum ni claror. L'accio i efecte d'enfosquir es un **enfosquiment**. **Enfosquidor** es que esfonquix. La locucio **a fosques** significa quedar-se sense llum, no tindre visibilitat o claritat. Eix. *Com te la costum d'anar a fosques s'ha pegat un bac. // Eixe color enfosquix molt l'habitacio.*